

Strategie sociálních služeb Královéhradeckého kraje – oblast péče o seniory

Hradec Králové, 6. února 2018

Cíle setkání

- Sladění principů zajišťování pomoci osobám ohroženým sociálním vyloučením;
- Podmínky poskytování služeb;
- Předpokládaný vývoj financování sociálních služeb;
- Sladění postupů při rozvoji sociálních služeb;
- Poskytnutí podkladů pro rozvoj sociálních služeb v území.

Východisko strategie

- V souladu s národními strategiemi posílit postavení osob ohrožených sociálním vyloučením
- Minimalizovat riziko odmítání žadatelů o služby
- Nastavit strategii s ohledem na demografické trendy
- Ambiciózní návrh strategie

Základní strategická východiska

- Podpora života v běžném prostředí
 - Upřednostnění terénních a ambulantních služeb
- Podpora života obdobného vrstevníkům
 - Sociální služby a jejich aktivity přizpůsobit tak, aby korespondovaly se způsobem života vrstevníků
- Subsidiarita pomoci, podpora řešení na lokální úrovni
 - Pomoc přichází od rodiny, pak terénní služby nakonec pobytové
 - Pomoc je organizována obcí, pak za přispění kraje, pouze ve speciálních případech by se mělo přistoupit na řešení krajem
- Posilování odpovědnosti rodiny
 - Rodina je základní jednotkou péče
 - Sociální služby mají podporovat péči rodiny, zajistit odlehčení a nezbytnou pomoc
 - Cílem je zachování zdravého vztahu pečujícího

„Neptejte se, co může udělat kraj pro obec, ptejte se, co obec může udělat pro své občany a jak ji v tom kraj může podpořit.“

Základní strategická východiska

- Vytváření podmínek pro individuální péči
 - Sociální služby se musí přizpůsobit člověku, nikoli člověk sociálním službám
 - Poskytování úkonů má být zajišťováno tak, aby byl v co největším rozsahu zachována soběstačnost a důstojnost uživatelů
- Investice do lidí
 - Prevence přináší snížení ekonomických nákladů v budoucnu
 - Nezbytné je ocenit společensky i finančně práci v sociálních službách
- Účelné využití zdrojů
 - Podíl uživatelů a rodin na zajištění sociálních služeb
- Zásady pro rozvoj a financování sítě sociálních služeb
 - Rovnoměrný územní rozvoj
 - Rozvoj prioritních služeb
 - Rozvoj služeb potřebnost, ale také podpora obcí
 - Kvalita služby a princip koncentrace kapacit
 - Upřednostnění poskytování obcí, případně dalším vhodným poskytovatelem před KHK
- Celostátní služby
 - Upřednostnění rozvoje celostátní služby před zařazením regionální služby

Předpokládané dopady strategie do financování služeb

- 690 000 000 Kč – předpokládaný nárůst vyrovnávací platby
 - Rozšíření sítě sociálních služeb
 - 138 000 000 Kč pro KHK (20 %)
 - 97 000 000 Kč pro rozpočty obcí (14 %)
 - 462 000 000 Kč pro státní rozpočet (67 %), tj. 9 240 000 000 Kč pro celou ČR
- 520 000 000 Kč představuje nárůst služeb pro seniory
- Výpočty zohledňují
 - 3 % růst mezd (udržení platů v relaci s průměrnou mzdou v KHK)
 - Nárůst tržeb – valorizace důchodů, zvyšování podílů PnP ve vyšších stupních
 - Nezohledňují poslední navýšení mezd v roce 2017 – bude přepočítáno

Financování služeb – návrhy opatření

- **Spravedlivější financování ze strany obcí**
 - Optimální podíl obcí na financování je 3,1 % daňových příjmů (průměr)
 - Při stanovení dotací pro služby zřizované přiblížit podíl obcí tak, aby se přibližoval podílu 3,1 % z daňových příjmů
- **Změna financování pečovatelských služeb**
 - Dotace by se odvíjela od počtu pracovníků přímé práce
 - Základ a další bonifikace dle věcných kritérií
 - Časová dostupnost
 - Dostupnost do okolních obcí
 - Financování domova pro seniory
 - Plnění optimálního financování (3,1% daňových příjmů)
 - Velikost alespoň 5 úvazků PSS

Financování služeb – návrhy opatření

- Aktualizace sítě 2019 a následující pouze s akčním plánem nebo zvýšeným rozpočtem na sociální služby
 - Realizační plán sociálních služeb včetně finančního plánu
 - Navýšení rozpočtových prostředků na sociální služby z něhož bude patrné, že směřuje k posílení sítě sociálních služeb
 - U příspěvkových organizací a organizačních složek postačí vyjádření orgánu obce
 - U obcí v první skupině dle podílu na financování – postačí vyjádření rady města (a schválený plán sociálních služeb?)
- Nesplní-li obec podmínky, nebude podnět na rozšíření sítě sociálních služeb přijat
- Požadovat důsledně financování domovů pro seniory obcemi
- Komunikovat s obcemi o dostupnosti a financování pečovatelské služby

Analytické údaje - péče o seniory

• Demografický vývoj

Počet obyvatel	2011	2014	2017	2020	2023	2026	2029	2032	2035	2038
Celkem	554 803	551 909	550 804	547 610	544 756	541 534	537 895	533 857	529 229	524 277
Z toho starší 65 let	91 422	101 699	111 172	120 259	127 394	130 539	134 090	138 352	141 427	145 873
Nárůst počtu obyvatel oproti 2017 ve věku 65+	-19 750	-9 473	0	9 087	16 222	19 367	22 918	27 180	30 255	34 701
Index růstu obyvatel 65+	-	-	100 %	108 %	115 %	117 %	121 %	124 %	127 %	131 %
Z toho starší 80 let	22 437	23 793	24 550	26 342	29 171	34 255	41 524	47 512	52 361	55 489
Nárůst počtu obyvatel oproti 2017 ve věku 80+	-2 133	-757	0	1 792	4 621	9 705	16 974	22 962	27 811	30 939
Index růstu obyvatel 80+	-	-	100 %	107 %	119 %	140 %	169 %	194 %	213 %	226 %

Analytické údaje - péče o seniory

- **Vývoj příspěvku na péči**

Míra závislosti	2014	2015	2016
1. stupeň	4 056	3 871	3 838
2. stupeň	3 824	3 790	3 940
3. stupeň	2 270	2 543	2 717
4. stupeň	1 222	1 452	1 578
3. a 4. stupeň	3 492	3 995	4 295
Celkem	11 372	11 656	12 073

Analytické údaje - péče o seniory

- **Vývoj míry závislosti uživatelů pobytových služeb**

Míra závislosti	2012	2013	2014	2015	2016
Bez závislosti	186	159	150	109	118
1. stupeň	408	354	333	290	271
2. stupeň	591	570	577	532	496
3. stupeň	678	688	718	770	743
4. stupeň	570	626	616	726	711
3. a 4. stupeň	1 248	1 314	1 334	1 496	1 454
Celkem	2 433	2 397	2 394	2 427	2 339

Analytické údaje - péče o seniory

- **Vývoj terénních služeb pro seniory**

- Pečovatelské služby

	2012	2013	2014	2015	2016
Počty uživatelů	6 526	6 424	6 174	6 142	5 594
Tržby od uživatelů bez stravy (za kalendářní rok)	27 703 969	30 375 708	30 342 161	41 508 186	45 126 564
Počty pracovníků přímé práce	321	335	346	357	361
Tržby na 1 uživatele za kalendářní rok	4 245	4 728	4 915	6 758	8 067
Tržby na pracovníka za kalendářní rok	86 305	90 674	87 694	116 269	125 004

- Osobní asistence

	2012	2013	2014	2015	2016
Počty uživatelů	509	576	650	572	671
Tržby od uživatelů (za kalendářní rok)	7 179 025	9 226 059	10 893 635	10 403 664	12 682 799
Počty pracovníků přímé práce	62	88	80	86	91
Tržby na 1 uživatele za kalendářní rok	14 104	16 017	16 759	18 188	18 901
Tržby na pracovníka za kalendářní rok	115 791	104 842	136 170	120 973	139 371

Východiska ke strategii - péče o seniory

- Chybějící funkční terén
- Nedostatečné kapacity ambulantních služeb
- Nedostatek kapacit pobytových služeb
- Špatné využití kapacit pobytových služeb
- Roztříštěnost sociálních služeb – nejednotný přístup poskytovatelů
- Nejednoznačná představa o způsobu řešení nepříznivé sociální situace seniora – chybná komunikace se zdravotnictvím
- Chybějící orientace na zákazníka (komunikace o volných místech, pomoc při řešení situace)

Terénní služby pro seniory - strategie

- Pečovatelské služby a osobní asistence
- Nárůst na 834 úvazků – tj. nárůst 77 % (do roku 2020 nárůst o 100 úvazků – v průměru 1,8 úvazku na 10 000 obyvatel)
- Zajistit dostupnost do okolních obcí
- Zajistit dostupnost 11 hodin denně, 7 dní v týdnu
- Dostupnost služeb pro osoby s vyšší závislostí
- Dostupnost tísňové péče 11 obcí - uzlů

Požadavky na terénní služby pro seniory

- **Pečovatelská služba**
 - Dostupnost 7 dní v týdnu, alespoň 11 hodin denně
 - Garance alespoň 5 návštěv denně
 - Zajištění péče jednomu uživateli v rozsahu 4 hodin denně
- **Osobní asistence**
 - Dostupnost 7 dní v týdnu, alespoň 14 hodin denně
 - Poskytování v časových úsecích alespoň 30 min.
 - Zajištění péče jednomu uživateli v rozsahu 6 hodin denně
- **Tísňová péče**
 - Zajištění výjezdního týmu, ale i zprostředkování pomoci z přirozených zdrojů
 - Dispečink – pouze 1 poskytovatel v kraji
 - GPS technologie jako standard
 - Dostupnost i do okolních obcí (30 min.), financování především na bedrech KHK, symbolický podíl obcí

Ambulantní služby pro seniory - strategie

- Jsou nejlevnější alternativou péče, zabezpečují potřebu setrvalého dohledu a nepřetržité asistence,
- Dostupnost se rozšíří o 6 služeb ve spádovém území největších měst – prioritně Náchod, Vrchlabí, Jaroměř, Nová Paka, Hořice, Broumov
- Rozšíření stávajících kapacit ambulantních služeb
- Dopravní dostupnost ambulantních služeb (svoz)

Požadavky na ambulantní služby pro seniory

- Přizpůsobit materiálně technické podmínky a vybavení pro poskytování osobám s vysokým stupněm závislosti,
- Umožnit poskytování služeb osobám s demencí
- 2 oddělené denní místnosti – pro nové služby a 1 odpočinková místnost
- Časová dostupnost tak, aby mohli rodinní příslušníci pracovat.

Podpora pečujících - strategie

- 181 odlehčovacích lůžek – nárůst o 183 %
- Poskytování odlehčovacích služeb alespoň v 10 obcích KHK
- Prioritně okr. Jičín, Trutnov a Náchod
- Vyhodnocení potřebnosti terénních odlehčovacích služeb
- Informovanost pečujících osob a podpůrné skupiny

Pobytové služby pro seniory - strategie

- Posílit kapacity pobytových služeb pro seniory.
 - Dostupnost lůžek v roce 2020 by měla dosahovat 100 lůžek na 1000 obyvatel starších 80 let (nárůst cca 165 lůžek),
 - v roce 2023 pak 102 lůžek na 1000 obyvatel starších 80 let (nárůst cca 355 lůžek)
 - v roce 2026 pak 100 lůžek na 1000 obyvatel starších 80 let (nárůst cca 450 lůžek).
- Kapacity navyšovat tak, aby byla zajištěna rovnoměrná územní dostupnost
- Zohlednit počet personálu v pobytových službách pro seniory ve vztahu k rostoucí zátěži
- Zvýšení počtu jednolůžkových pokojů
- Zavedení jednotného systému přijímání uživatelů do pobytových služeb
- Zvýšení kapacity lůžek soc. služeb poskytovaných ve zdrav. Zařízeních (30 lůžek)

Pobytové služby pro seniory – podmínky pro rozšíření

- Rozšíření **obsahuje strategický dokument obce**,
- Obec/obce spádového regionu jsou ochotny se na rozšíření pobytových služeb finančně podílet a to i provozně,
- **Rozšíření je zahrnuto do Střednědobého plánu sociálních služeb Královéhradeckého kraje**,
- Kapacity stávajících pobytových služeb v regionu jsou plně využity osobami s těžkou a úplnou závislostí (toto neplatí v regionech, kde je výrazný převis poptávky nad nabídkou), je zaznamenán převis poptávky u osob s těžkou a úplnou závislostí,
- v regionu jsou dostupné terénní služby v požadované časové dostupnosti,
- v regionu jsou dostatečné kapacity bydlení pro seniory,
- obec/obce v regionu se finančně podílí na zajištění terénních služeb,
- nastavení zařízení bude odpovídat požadavkům Královéhradeckého kraje dle Strategie.

Regionální analýza - pobytové služby pro seniory

- 2018 až 2020 – celkem 165 lůžek

- Rychnov nad Kněžnou (až 50 lůžek)
- Broumov (až 15 lůžek)
- Dobruška (až 40 lůžek)
- Hradec Králové (až 80 lůžek)
- Jaroměř (až 40 lůžek)
- Vrchlabí (až 40 lůžek)
- Jičín (až 40 lůžek)

- 2021 až 2023 – celkem 355 lůžek

- Rychnov nad Kněžnou (až 100 lůžek)
- Broumov (až 35 lůžek)
- Dobruška (až 80 lůžek)
- Hradec Králové (až 140 lůžek)
- Jaroměř (až 80 lůžek)
- Vrchlabí (až 60 lůžek)
- Jičín (až 50 lůžek)
- Nové Město nad Metují (až 30 lůžek)
- Dvůr Králové nad Labem (až 40 lůžek)

Regionální analýza - pobytové služby pro seniory

- 2024 až 2026 – celkem 450 lůžek
 - Rychnov nad Kněžnou (až 100 lůžek)
 - Broumov (až 35 lůžek)
 - Dobruška (až 80 lůžek)
 - Hradec Králové (až 140 lůžek)
 - Jaroměř (až 80 lůžek)
 - Vrchlabí (až 60 lůžek)
 - Jičín (až 50 lůžek)
 - Nové Město nad Metují (až 30 lůžek)
 - Dvůr Králové nad Labem (až 40 lůžek)
 - Nový Bydžov (40 lůžek)
 - Trutnov (40 lůžek)
 - Nová Paka (35 lůžek)
 - Červený Kostelec (35 lůžek)

Požadavky na pobytové služby pro seniory

- Jsou zaměřeny především na osoby s těžkou a úplnou závislostí na pomoci druhé osoby
- Nevyužívají negativního vymezení cílové skupiny
- Nová zařízení do sítě sociálních služeb – dodržují materiálně technický standard MPSV
- Velikost zařízení
 - 18 lůžek na 1000 obyvatel sídelní obce, maximálně však 36 lůžek
 - U obcí nad 4000 obyvatel – 10 lůžek na 1 000 obyvatel sídelní obce
 - Optimálně lokalizovat do obcí nad 5 000 obyvatel, do obcí menších než 1 000 obyvatel lokalizovat jen výjimečně
- Součástí nových kapacit pobytových služeb by měla být lůžka odlehčovacích služeb;
- Služby by měly být schopné zajistit péči o osoby s demencemi;
- Podíl jednolůžkových pokojů by měl činit alespoň 40 % rozšířeného lůžkového fondu (kromě zařízení menších než 40 lůžek;

Požadavky na pobytové služby pro seniory - MTS

- Materiálně technický standard – doporučený postup MPSV 2/2016
 - Jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje
 - Místnost pro návštěvy a společenské setkávání 18 m²
 - Prostory pro stravování v menším počtu osob (6-8 osob)- s kuchyňskou linkou
 - Pračku pro obyvatele
 - Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek
 - Hygienické zázemí max. pro 6 uživatelů (WC a koupelna) a prostory pro přípravu a konzumaci jídla

Služby pro seniory – doplňující strategie

- Zvýšení úhrad v sociálních službách
- Ochrana uživatelů v terénních službách před nadměrnou platbou
- Spoluúčast rodiny při platbě za pobytové sociální služby
- Podporovat setkávání aktérů péče o seniory na úrovni ORP
- Posilování informovanosti v oblasti stárnutí a přípravy na stárnutí
- **Sociální bydlení pro seniory**

Děkuji za pozornost

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor sociálních věcí

Oddělení analýz, koncepcí a financování

Mgr. Jiří Zeman, jzeman@kr-kralovehradecky.cz

<http://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz>